

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

2. City University of New York (CUNY) CUNY Academic Works Publications and Research CUNY School of Law 2005 Internet Access to Court Records: Balancing Public Access and Privacy Natalie Gomez-Velez CUNY School of Law. URL: https://academicworks.cuny.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=1208&context=cl_pubs).
3. Canada, Supreme Court of Canada and Federal Court of Canada, Electronic Filing Study: Report to the Supreme Court of Canada and Federal Court of Canada (Ottawa: Compas Inc., 2002). Federal Court of Canada. URL: http://epac.fct-cf.gc.ca/study_e.pdf.
4. Сайт Верховного суду Канади, Guidelines for Preparing Documents to be Filed with the Supreme Court of Canada (Print and Electronic). URL: <https://www.scc-csc.ca/parties/gli-d2019-01-15-eng.aspx?pedisable=true>.
5. Сайт Верховного суду Сінгапуру. URL: <https://www.supremecourt.gov.sg/services/services-for-the-legal-profession/elitigation>.
6. Портал інформаційного агенства «Xinhua». URL: <http://www.xinhuanet.com/>.
7. Збірник законодавства Австралійського Союзу, Federal Court Rules 2011. URL: <http://www.comlaw.gov.au/Details/F2011L01551>.
8. Gesetz zur Einführung der elektronischen Akte in der Justiz und zur weiteren Förderung des elektronischen Rechtsverkehrs. URL: https://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?start=%2F%2F*%5B%40attr_id%3D%27bgbl117s2208.pdf%27%5D#__bgbl__%2F%2F*%5B%40attr_id%3D%27bgbl117s2208.pdf%27%5D__1587268067924.

ЗАПЕРЕЧЕННЯ НА АКТ НЕВИЇЗНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЯК ЗАСІБ ЗАХИСТУ ПРАВ ПЛАТНИКА ПОДАТКУ

Пасько Т. Г.

Аспірант кафедри МЄПЦПД ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Плотнікова М. В.

к. ю. н., доцент кафедри МЄПЦПД ННІ права

Сумського державного університету

В умовах недосконалості вітчизняного податкового законодавства та відсутності стабільності у процесі розвитку економіки, особливу вагу набувають питання удосконалення проведення податкових перевірок та дотримання законодавчих умов при завершенні та оформленні результатів останніх.

При цьому конституційний обов'язок сплати податків та зборів неодмінно має кореспондуватись з правовими гарантіями, достатніми для захисту прав та інтересів платників податків для недопущення одностороннього домінування фіскальних інтересів

держави в процесі правозастосовної діяльності.

З огляду на те, що при проведенні невиїзних податкових перевірок (камеральних, електронних та документальних невиїзних), мінімізується безпосередній контакт представників податкового органу з платниками податків, подання заперечення на акт (довідку), що складається за результатами проведення вказаних видів перевірок є одним із перших способів захисту прав та законних інтересів платника від протиправних дій працівників органів податкової служби.

Статтею 55 Конституції України закріплено, що кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Відповідно до частини 1 статті 5 Кодексу адміністративного судочинства України, кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси.

Згідно підпункту 17.1.6 пункту 17.1 статті 17 Податкового кодексу України (далі – ПКУ), платник податків має право бути присутнім під час проведення перевірок та надавати пояснення з питань, що виникають під час таких перевірок, ознайомлюватися та отримувати акти (довідки) перевірок, проведених контролюючими органами, перед підписанням актів (довідок) про проведення перевірки, у разі наявності зауважень щодо змісту (тексту) складених актів (довідок) підписувати їх із застереженням та *подавати контролюючому органу письмові заперечення в порядку, встановленому цим Кодексом.*

Порядок подання заперечень та розгляд останніх врегульовано статтею 86 ПКУ та частиною 6 розділу V наказу Міністерства фінансів України від 20.08.2015 р. № 727 «Про затвердження Порядку оформлення результатів документальних перевірок дотримання законодавства України з питань державної митної справи, податкового, валютного та іншого законодавства платниками податків – юридичними особами та їх відокремленими підрозділами».

Так, пунктами 86.7 та 86.11 статті 86 ПКУ передбачено, що у разі незгоди платника податків або його представників з висновками перевірки чи фактами і даними, викладеними в акті (довідці) перевірки, вони мають право подати свої заперечення та/або додаткові документи в порядку, визначеному пунктом 44.7 статті 44 ПКУ, до контролюючого органу, який проводив перевірку платника податків, протягом п'яти робочих днів з дня, наступного за днем отримання акта (довідки). Такі заперечення та/або додаткові документи розглядаються контролюючим органом протягом п'яти (семи) робочих днів, що настають за днем їх отримання (днем завершення перевірки, проведеної

у зв'язку з необхідністю з'ясування обставин, що не були досліджені під час перевірки та зазначені у зауваженнях), та платнику податків надсилається відповідь у порядку, визначеному статтею 58 ПКУ, для надсилання (вручення) податкових повідомлень-рішень.

Вказаними вище пунктами також закріплено право платника податків (його уповноваженої особи та/або представника) брати участь у розгляді заперечень та/або додаткових документів.

Серед науковців на даний час немає єдиної точки зору в питанні того, чи є процедура подання заперечень на акт за результатами перевірки способом захисту прав та інтересів платника податків.

В. А. Пригоцький зазначає, що акт перевірки не є рішенням суб'єктів владних повноважень, не спричиняє виникнення будь-яких прав та обов'язків осіб чи суб'єктів владних повноважень, а отже, не породжує правовідносин, які можуть бути предметом спору [1, с. 140].

На думку Махнич Н.В., подання заперечень на акт податкової перевірки є процесуально правовою гарантією захисту прав платника податку [1, с. 145].

Схожої думки дотримується Лакушева Є.В. яка зазначає, що право платника податку подавати контролюючому органу письмові заперечення є одним із способів захисту його приватних інтересів [2, с.71].

Виходячи з наявної судової практики, та положень Конституції України та Кодексу адміністративного судочинства України можна вказати, що висновки, які викладені в акті перевірки є відображенням дій працівників податкових органів і самі собою не породжують правових наслідків для платника податків та, відповідно, такий акт не порушує прав останнього. Враховуючи, що такий акт не є рішенням суб'єкта владних повноважень у розумінні Кодексу адміністративного судочинства України, в судовому порядку оскаржується саме податкове повідомлення-рішення.

Вказана позиція викладена в постанові Вищого адміністративного суду України від 24.11.2016 р. по справі К/800/23982/15, постановах Верховного Суду від 27.03.2018 р. по справі 813/2524/17, від 10.05.2018 р. по справі 811/119/13-а, від 09.08.2018 р. по справі 826/5302/14, від 13.12.2018 р. по справі 810/6689/14.

Враховуючи, що акт перевірки є службовим документом та не створює жодних перешкод для діяльності платника податків, в судовому порядку оскаржуються саме дії посадових осіб щодо недотримання вимог нормативних положень при складенні актів перевірок а також не врахування при винесенні податкових повідомлень-рішень заперечень, поданих контролюючому органу після вручення акта перевірки.

Вказаний висновок наведено в постановах Верховного Суду від 15.01.2020 р. по справі 200/4418/19-а та від 11.02.2020 р. по справі 810/2488/17.

Варто наголосити, що дієвість процедури подання заперечень на акт, що складається за результатами невідної перевірки полягає у наявності права податковим органом повторно призначити податкову перевірку на підставі підпункту 78.1.5 пункту 78 статті 78 ПКУ у разі, коли платник податків у своїх запереченнях посилається на обставини, що не були досліджені під час перевірки, та об'єктивний їх розгляд неможливий без проведення перевірки. Така перевірка проводиться виключно з питань, що стали предметом оскарження.

При цьому Верховним Судом в постанові від 27.05.2019 р. по справі 812/442/17 зазначено обов'язкові умови, дотримання яких буде свідчити про законність дій податкового органу щодо проведення перевірки на підставі пп. 78.1.5 п. 78.1 ст. 78 ПКУ.

Такими умовами є: подання заперечень до акта перевірки; наявність вимог про повний або частковий перегляд результатів перевірки; вказівка платником податків на обставини, які не були досліджені під час перевірки; неможливість перевірки таких обставин без проведення перевірки.

Підтвердженням доцільності та необхідності подання заперечень на акт перевірки, в якому контролюючим органом встановлено порушення вимог податкового або валютного законодавства як дієвого способу захисту прав та інтересів перевіряємої особи є підтримання Верховним Судом, згідно постанови від 15.01.2019 р. по справі 826/3576/15, позицій суду першої та апеляційної інстанції щодо виходу за межі позовних вимог та скасування податкових повідомлень-рішень з огляду на недотримання контролюючим органом вимог пунктів 86.7, 86.8 статті 86 ПКУ щодо права платника подати заперечення до актів перевірок та обов'язку їх розгляду податковим органом.

Таким чином, враховуючи вищевикладене, подання заперечень на акт перевірки з документами, що не враховані під час проведення останньої, є дієвим способом захисту прав платника податків з огляду на можливість часткового або повного врахування контролюючим органом викладених в запереченні зауважень і наданих документів та недопущення винесення податкового повідомлення-рішення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Пригоцький В. А. Адміністративно-правові засади діяльності податкових органів при вирішенні спорів: дис. канд. юр. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2012. 244 с.
2. Махинич Н. В. Процесуальні норми податкового права : дис. канд. юр. наук : 12.00.07. Університет Державної фіскальної служби України. Ірпінь, 2017. 234 с.
3. Лакушева Є. В. Захист приватних інтересів платників податків при проведенні

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ У СПРАВАХ ПРО НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Осінова О. О.

Суддя Сумського окружного адміністративного суду

Аспірантка ННІ права

Сумського державного університету

Кодекс адміністративного судочинства України (далі – КАС України) передбачає такий превентивний процесуальний інститут як забезпечення позову, який складається з ряду правових процедур. Так, регулюванню правових відносин у зв'язку з забезпеченням позову присвячена глава 10 Розділу I КАС України (статті 150–158).

В частині 1 статті 151 КАС України наведено перелік можливих видів забезпечення позову, а саме:

- 1) зупинення дії індивідуального акта або нормативно-правового акта;
- 2) заборона відповідачу вчиняти певні дії;
- 3) встановлення обов'язку відповідача вчинити певні дії;
- 4) заборона іншим особам вчиняти дії, що стосуються предмета спору;
- 5) зупинення стягнення на підставі виконавчого документа або іншого документа, за яким стягнення здійснюється у безспірному порядку [1].

Забезпечення позову здійснюється з метою попередити можливу шкоду інтересам позивача, зберегти можливість поновлення порушених прав, запобігти завданню непоправної шкоди інтересам громадян та держави.

Розглянемо питання про те, в яких випадках виникає необхідність обрання заходу забезпечення позову в інтересах позивача – суб'єкта звернення за наданням адміністративних послуг. Така потреба виникає, наприклад, при зверненні до адміністративного суду з вимогою визнати неправомірним і скасувати рішення суб'єкта владних повноважень про відмову в наданні дозволу на розробку (затвердження) проекту землеустрою щодо відведення та надання у власність земельної ділянки. Враховуючи тривалий час розгляду справи, в таких випадках існує реальна загроза відчуження спірної ділянки третій особі шляхом продажу або наданні у власність в порядку приватизації. Належним запобіжним заходом в такому випадку буде виступати заборона на відчуження спірної земельної ділянки до вирішення справи по суті, тобто до набрання судовим рішенням законної сили. Іншим прикладом може слугувати спір про відмову у наданні статусу біженця і видворення іноземця (особи без громадянства). Для попередження